

Collège des procureurs généraux

College van Procureurs- generaal

Bruxelles, le 4 janvier 2018

Brussel, 4 januari 2018

**CIRCULAIRE N° 01/2018 DU
COLLÈGE DES PROCUREURS
GÉNÉRAUX PRÈS LES COURS
D'APPEL**

**OMZENDBRIEF NR. 01/2018 VAN
HET COLLEGE VAN
PROCUREURS-GENERAAL BIJ
DE HOVEN VAN BEROEP**

Monsieur le Procureur général,
Monsieur le Procureur fédéral,
Madame/Monsieur le Procureur du Roi,

Madame/Monsieur l'Auditeur du travail,

Mijnheer de Procureur-generaal,
Mijnheer de Federale Procureur,
Mevrouw/Mijnheer de Procureur des
Konings,
Mevrouw/Mijnheer de Arbeidsauditeur,

**OBJET : Directive relative à la nouvelle loi
sur l'internement**

**BETREFT: Richtlijn Nieuwe
Interneringwet**

Bruxelles, le 4 janvier 2018

Brussel, 4 januari 2018

Le procureur général près la cour d'appel à Anvers, Président du Collège des procureurs généraux,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Antwerpen, Voorzitter van het College van Procureurs-generaal,

Patrick VANDENBRUWAENE

Le procureur général près la cour d'appel à Liège,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik,

Christian DE VALKENEER

Le procureur général près la cour d'appel à Gand,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent,

Erwin DERNICOURT

Le procureur général près la cour d'appel à Bruxelles,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel,

Johan DELMULLE

Le procureur général près la cour d'appel à Mons,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Bergen,

Ignacio de la SERNA

COL 01/2018 – Richtlijn Nieuwe Interneringswet

SYNTHESE

De wet van 5 mei 2014 betreffende de internering is voor zijn inwerkingtreding het voorwerp geweest van een reparatiewet opgenomen in de Potpourri III-wet, waarbij aan het merendeel van de artikelen wijzigingen werden aangebracht.

Hieromtrent werd een uitgebreide memo opgesteld en verspreid (memo nr. 3 PPWIII).

Intussen heeft de Potpourri V-wet andermaal wijzigingen aangebracht en werden een aantal Koninklijke besluiten gepubliceerd, reden waarom een geactualiseerde versie van de memo aan de orde was.

Om een betere werking in de praktijk te garanderen, leek het bovendien aangewezen om een aantal richtlijnen op te nemen, zodat de memo werd omgezet in een omzendbrief.

Het betreft de volgende richtlijnen:

1) Opname van een uniforme formulering van de opdracht aan de deskundige, rekening houdend met de gewijzigde strengere toepassingsvoorwaarden voor internering en de wijzigingen aan artikel 71 van het Strafwetboek. Deze formulering is in overeenstemming met het in een Koninklijk besluit opgenomen model van deskundigenverslag (zie punt 2.1.6.);

2) Regeling wie binnen het Openbaar Ministerie (O.M. bij gerecht dat de internering heeft uitgesproken/ O.M. bij de SURB) voor de eerste zitting van de KBM welke informatie op welk moment dient over te maken, opdat elke actor over de nodige info zou beschikken om zijn wettelijke opdrachten te kunnen uitvoeren op een kwaliteitsvolle wijze (punt 2.2.3.1.);

3) De voorlopige aanhouding van een geïnterneerde kan voortaan niet enkel plaats vinden in een psychiatrische afdeling van een gevangenis maar ook in een door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling ter bescherming van de maatschappij of in een forensisch psychiatrisch centrum.

In afwachting van concrete taakafspraken is het aangewezen van deze bijkomende mogelijkheid slechts uitzonderlijk gebruik te maken na voorafgaande contactopname met deze diensten (punt 2.2.5)

RICHTLIJN NIEUWE INTERNERINGSWET

1. WETGEVEND KADER

Na de vele veroordelingen van België door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en de gewone rechtbanken, was het duidelijk dat het handhaven van huidig beleid t.a.v. geïnterneerde personen onhoudbaar was geworden en een nieuwe wetgeving zich opdrong.

Een eerste aanzet werd gegeven door de wetswijzing van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis. Deze wet is echter nooit in werking getreden en werd intussen ook opgeheven.¹

Op 9 juli 2014 werd de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.² De inwerkingtreding ervan was bepaald op uiterlijk 1 juli 2016³.

Deze wet is ondertussen het voorwerp geweest van een reparatiewet opgenomen in de Potpourri III⁴ (hoofdstuk 17: art. 143-250 + bepaalde artikelen in hfst. 7⁵).

In het merendeel van de 136 artikelen van de wet van 5 mei 2014 werden wijzigingen aangebracht. Naast aanpassingen van loutere technische aard (taalkundige correcties, foutieve kruisverwijzingen, terminologie zesde staatshervorming, ...) werd de procedure gestroomlijnd en aangepast aan de opmerkingen geuit vanuit de praktijk. Een aantal wijzigingen zijn van meer fundamentele aard zoals de invoering van een drempel om over te kunnen gaan tot internering.

De inwerkingtreding werd uitgesteld naar 1 oktober 2016.⁶

De wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde feiten wordt opgeheven bij de inwerkingtreding van deze nieuwe wet.

De Potpourri V-wet⁷ (titel 18: art. 293- 311), die in werking is getreden op 3 augustus 2017, heeft tenslotte nog een aantal wijzigingen aangebracht aan de wet betreffende de internering.

¹ Wet van 19 december 2014 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, B.S., 29/12/2014.

² Gedetailleerde uitleg bij deze nieuwe wetwijziging kan u terugvinden in volgend artikel: HEIMANS Henri, VANDER BEKEN Tom en SCHIPAANBOORD, E., "Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering?" Deel 1: De gerechtelijke fase, R.W., 2014-2015, nr.27, 1043-1064, Deel 2: De uitvoeringsfase, R.W., 2015-2016, nr.2, 42-62.

³ Oorspronkelijk werd in art. 136 de inwerkingtreding bepaald op 1 januari 2016. Dit werd gewijzigd bij art. 90 van de Potpourriwet I van 19 oktober 2015. In de Potpourriwet II werd de mogelijkheid voorzien om de wet vroeger in werking te laten treden dan op 1 juli 2016 door de Koning.

⁴ Wet van 4 mei 2016 houdende internering en diverse bepalingen inzake Justitie B.S., 13.05.16.

⁵ Artikel 21-24, 26 -30, 40, 45- 49, 55, 89-93, 95, 97, 99, 107, 115, 117 en 124 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek

⁶ Artikel 250 Potpourri III.

In de hierna volgende tekst wordt de focus gelegd op de wijzigingen die van belang zijn voor de werking van het Openbaar Ministerie. De artikelen waarnaar verwezen wordt zijn de artikelen van de wet van 5 mei 2014, zoals gewijzigd door de Potpourriwet III en V.

2. OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE WETSWIJZIGINGEN VOOR HET O.M.

2.1 Wat betreft de gerechtelijke fase

2.1.1. Veiligheid en recht op zorg (art.2)

Volgens artikel 2 is de internering een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beveiligen en de geïnterneerde persoon de zorg te verstrekken die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij.

Het bepaalt verder dat, rekening houdend met het veiligheidsrisico en de gezondheid van de geïnterneerde persoon, aan de betrokkene de nodige zorg aangeboden zal worden om een menswaardig leven te leiden. Bij voorkeur gebeurt dit via een zorgtraject waarin zorg op maat wordt aangeboden.

Voor het eerst wordt het subjectief recht op zorg van de geïnterneerde personen dus wettelijk verankerd.

2.1.2. Opsomming van de verschillende inrichtingen waar de internering kan worden uitgevoerd (art. 3, 4°, a-d)

De internering kan worden uitgevoerd in de volgende inrichtingen:

- a) de psychiatrische afdeling van de gevangenis;
- b) de door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij;
- c) het door de federale overheid georganiseerd forensisch psychiatrisch centrum (FPC)⁸;
- d) de door de bevoegde overheid erkende inrichting die is georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat is aan de geïnterneerde persoon de gepaste zorgen te verstrekken en met wie een overeenkomst betreffende de plaatsing is afgesloten.⁹

⁷ Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van het burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, B.S., 24/07/2017

⁸ Thans FPC Gent en FPC Antwerpen

⁹ Gelet op het gunningscontract voor de FPC's met de overheid, geldt de verplichting tot het afsluiten van een overeenkomst betreffende de plaatsing enkel voor de privé-inrichtingen vermeld onder d). Deze overeenkomsten beletten niet dat deze inrichtingen, zoals vandaag, ook geïnterneerden opnemen onder het statuut van invrijheidsstelling op proef.

Enkel de inrichtingen a) en b) ressorteren onder justitie. De directeur van de inrichting of zijn afgevaardigde is het aanspreekpunt.

De geïnterneerde kan nog slechts in een beperkt aantal gevallen in een psychiatrische afdeling van een gevangenis worden opgesloten (in afwachting van de eerste verschijning voor de KBM¹⁰, in geval van voorlopige aanhouding¹¹ of gedurende de schorsing van een modaliteit¹²).

Voor de inrichtingen c) en d) is de 'verantwoordelijke van de zorg' het aanspreekpunt, dit is de persoon die de concrete zorg verleent aan de geïnterneerde persoon. Deze taak kan ook gedelegeerd worden aan een ander personeelslid die inhoudelijk goed op de hoogte is van het dossier van de geïnterneerde persoon.¹³

2.1.3. Bepalingen betreffende het slachtoffer (art. 3, 9°, a-f en art. 4)

De positie van het slachtoffer wordt verbeterd.

De nieuwe wet bevat een uitgebreide definitie van wie voor deze wet als slachtoffer wordt beschouwd (art. 3, 9°) en bijgevolg in de door de wet bepaalde gevallen kan vragen om te worden geïnformeerd of gehoord bij de toekenning van een uitvoeringsmodaliteit of om voorwaarden in zijn belang te laten opleggen.

Voor sommige categorieën van slachtoffers is dat recht absoluut: de natuurlijke personen, of hun wettelijke vertegenwoordiger, van wie de burgerlijke vordering ontvankelijk en gegrond wordt verklaard of voor wie een vonnis of arrest bepaalt dat er ten aanzien van hen strafbare feiten zijn gepleegd (artikel 3, 9°, a) en b)).

Anderen – die zich door een situatie van materiële onmogelijkheid of kwetsbaarheid geen burgerlijke partij hebben kunnen stellen, nabestaanden van een overleden slachtoffer, de naasten van een niet-overleden slachtoffer (artikel 3, 9°, c), d) en e)) – kunnen dit recht slechts uitoefenen indien de rechter voor bescherming van de maatschappij heeft geoordeeld dat zij een direct en legitiem belang hebben.

Deze bepalingen zijn identiek aan de bepalingen in de wet op de externe rechtspositie.¹⁴

De reparatiewet heeft daar voor de internering nog één categorie aan toegevoegd (art. 3, 9°, f)) teneinde een mogelijkheid te voorzien voor het specifieke geval van de internering die wordt bevolen door het onderzoeksgerecht en waarbij het slachtoffer zich niet altijd burgerlijke partij heeft gesteld.

De in artikel 3, 9°, c), d), e) en f) bedoelde personen dienen een schriftelijk verzoek te richten tot de rechter voor de bescherming van de maatschappij. De griffier zendt

¹⁰ Cfr. infra punt 2.1.8.

¹¹ Cfr. infra punt 2.2.5.

¹² Cfr. infra punt 2.2.4.

¹³ Doc 54 1590/001, p. 95

¹⁴ Artikel 2, 6° van de wet op de externe rechtspositie.

hiervan onverwijld een afschrift naar het Openbaar Ministerie, die binnen de 7 dagen na ontvangst van het afschrift een advies geeft.

De rechter kan het slachtoffer verzoeken om op een zitting verdere informatie te verstrekken en dient binnen de 15 dagen na ontvangst van het verzoek of nadat de zaak in beraad werd genomen (indien zitting) uitspraak te doen, tegen welke beslissing geen rechtsmiddel openstaat.¹⁵

2.1.4. Het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek (art. 5 – 8)

Alvorens een internering kan uitgesproken worden dient verplicht een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek te worden bevolen. Dit kan zowel door het O.M., de onderzoeksrechter als de onderzoeks- of vonnisgerechten.

Gezien het om een bijzondere vorm van deskundigenonderzoek gaat, heeft men hiervoor een specifieke regeling uitgeschreven.

Het forensisch psychiatrische expertise houdt meer in dan een zuivere medische diagnose.

De deskundige dient in ieder geval na te gaan:

- of de persoon op het ogenblik van de feiten EN op het ogenblik van het deskundigenonderzoek leed aan een geestesstoornis die zijn beoordelingsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast;
- of er mogelijk een oorzakelijk verband bestaat tussen de geestesstoornis en de feiten¹⁶;
- of er recidivegevaar is voor de feiten waarvoor geïnterneerd kan worden (Cfr. infra) ten gevolge van de geestesstoornis of in samenhang met andere risicofactoren, hetgeen het uitvoeren van een risicotaxatie impliceert;
- het behandelingstraject met het oog op re-integratie;
- ten aanzien van bepaalde seksuele delinquenten wordt de verplichting opgelegd om ook te adviseren over de noodzaak om een gespecialiseerde begeleiding of behandeling op te leggen.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd onder leiding en verantwoordelijkheid van een deskundige, houder van de beroepstitel ‘forensisch psychiater’, die voldoet aan de voorwaarden zoals gesteld in het MB van 28 oktober 2015 tot vaststelling van de bijzondere criteria voor de erkenning van geneesheren-specialisten houders van de bijzondere beroepstitel van forensisch psychiater, alsmede van stagemeeesters en stagediensten (B.S., 10/11/2015). Dit MB is in werking getreden op 1 april 2016.¹⁷

¹⁵ Artikel 4 nieuwe interneringswet.

¹⁶ Dit houdt niet in dat de deskundige zich zal moeten uitspreken over de bewezenverklaring of schuld van de onderzochte persoon. Deze vraag blijft exclusief voorbehouden aan de rechter.

¹⁷ Dit MB bevat de nodige overgangsbepalingen zodat vermeden wordt dat deskundigenverslagen die werden opgesteld voor 1 april 2016 en na deze datum, niet rechtsgeldig zouden zijn omdat ze niet zijn opgemaakt door een deskundige die beschikt over de beroepstitel ‘forensisch psychiater’. Zo wordt uitdrukkelijk bepaald dat in afwijking van de voorwaarde om een specifieke opleiding te hebben gevolgd, als geneesheer-specialist in de forensische psychiatrie kan worden erkend worden erkend, iedere geneesheer-specialist in de psychiatrie die algemeen bekend staat als ‘bijzonder bekwaam’ in dit vakgebied gedurende de laatste vijf jaar voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding.

De mogelijkheid wordt voorzien het multidisciplinair onderzoek te laten uitvoeren in een college of met bijstand van andere gedragswetenschappers. De leiding en verantwoordelijkheid blijft echter bij voornoemde deskundige psychiater.

Deskundigenonderzoeken door enkel psychologen, criminologen of andere gedragswetenschappers zijn dus uitgesloten; ze kunnen wel in een multidisciplinair college optreden o.l.v. de psychiater.

Ten aanzien van reeds eerder opgemaakte deskundigenrapporten (deskundigenonderzoeken die een aanvang hebben genomen voor de inwerkingtreding van hoger vermeld MB, dit is 1 april 2016) is een overgangsregeling voorzien die bepaalt dat deze rechtsgeldig blijven.

De mogelijkheid wordt voorzien om eerdere deskundigenverslagen te actualiseren overeenkomstig de nieuwe opgelegde voorwaarden.

Een nieuw of geactualiseerd deskundigenonderzoek zal zich opdringen indien het oude deskundigenverslag enkel de vragen beantwoordt uit de oude wetgeving en de toerekeningsvatbaarheid onder gelding van de nieuwe wetgeving dient geëvalueerd te worden.

Voor de tussenperiode van 1 april tot 1 oktober 2016 is geen regeling voorzien. De deskundigenverslagen die een aanvang hebben genomen na 1 april 2016 zijn enkel rechtsgeldig indien de zaak volledig is afgehandeld voor de inwerkingtreding van de nieuwe interneringswet op 1 oktober 2016.

Indien dit niet het geval is dient de deskundige (aangesteld volgens de oude wet) opnieuw aangesteld of een nieuwe deskundige aangesteld met naleving van de regels van de nieuwe interneringswet, o.m. inzake het contradictoir karakter (Cfr. infra).

De wetgever heeft ook bepaald dat de deskundigenverslagen moeten opgesteld worden volgens verplichte modellen bepaald in een KB dat nog moet uitgevaardigd worden door de minister van Volksgezondheid.

De nieuwe wet voorziet in een betere verloning aan het tarief voor een psychotherapeutische behandelingszitting van een geaccrediteerd psychiater zoals vastgelegd in de nomenclatuur voor geneeskundige vertrekkingen overeenkomstig een nog uit te vaardigen uitvoeringsbesluit. Dit geldt echter enkel voor de psychiaters en niet voor de psychologen en andere experts, wiens vergoeding blijft vallen onder de gewone gerechtskosten.

Nieuw is dat het contradictoir karakter van het deskundigenonderzoek voor de eerste keer wettelijk voorzien wordt (art. 7 – 8). De persoon kan zich op elk moment laten bijstaan door een arts naar keuze EN een advocaat.

Alle dienstige inlichtingen van de zorgverlener van zijn keuze kunnen overgemaakt worden en de aangestelde deskundige dient zich hierover uit te spreken en deze te voegen aan het verslag.

Het verslag dient in prelectuur aan de advocaat van de onderzochte persoon en het O.M. te worden overgemaakt, die tenminste 15 dagen de tijd moeten krijgen om

hun opmerkingen te formuleren, die dan worden opgenomen in het verslag en deze dienen ook beantwoord te worden door de deskundige.

De deskundige moet geen rekening houden met de opmerkingen die hij na de opgelegde termijn ontvangt.

Het eindverslag van de deskundige is pas rechtsgeldig als het ondertekend is en de eed is afgelegd.¹⁸

De dag van de neerlegging van het verslag dient de deskundige een afschrift bij per post aangetekende brief of per mail over te maken aan de advocaat van de onderzochte persoon. Een afschrift aan het Openbaar Ministerie is niet voorzien.

2.1.5. De opneming ter observatie (art. 6)

Jegens een verdachte die in voorlopige hechtenis verblijft, kan een observatiestelling worden bevolen met het oog op het uitvoeren van een grondig multidisciplinair deskundigenonderzoek.

Dit kan enkel worden bevolen door de onderzoeksrechter en de onderzoeks- en vonnisgerechten. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.

In dat geval wordt de verdachte ter observatie overgebracht naar een door de Koning speciaal opgericht beveiligd klinisch observatiecentrum, nadat de deskundige in zijn verslag heeft aangegeven dat dergelijke observatiestelling noodzakelijk is om de vragen gesteld aan de deskundige te kunnen beantwoorden.

De duur mag 2 maanden niet te boven gaan.

Aan de observatiestelling komt een einde indien:

- de voorlopige hechtenis wordt opgeheven;
- door het verstrijken van de termijn van twee maanden;
- de beslissing van de rechterlijke overheid dat observatiestelling niet meer nodig is.

De verdachte die zich nog in voorlopige hechtenis bevindt wordt opnieuw in de gevangenis geplaatst.

Dit observatiecentrum zal worden geïntegreerd in de op te richten instelling in Haren¹⁹, en dit uiterlijk tegen 1 januari 2020.²⁰

In afwachting van de oprichting van dit centrum, kunnen geen inobservatiestellingen worden uitgevoerd.

In zware gevallen kan de onderzoeksrechter een college van deskundigen-psychiaters aanstellen, hetgeen moet toelaten dat de geestestoestand van de betrokken dader vanuit verschillende invalshoeken wordt bekeken.²¹

¹⁸ Ingevolge het advies van het College van procureurs-generaal werd de sanctie van nietigheid uit de wetteksten geschrapt.

¹⁹ Dixit de minister van Justitie, DOC 54 1590/006, p. 47.

²⁰ Artikel 215 Potpourriwet II.

²¹ DOC 54 1590/006 p. 47.

2.1.6. Voorwaarden voor internering (art. 9)

De voornaamste wijziging in de reparatiewet (Potpourriwet III) is de inperking van het toepassingsgebied van de internering.

Waar in de wet van 5 mei 2014 reeds een inperking van het toepassingsgebied werd ingeschreven door de vereiste op te leggen 'die een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd *waarop een gevangenisstraf is gesteld*', gaat men in de Potpourriwet III nog een stap verder door de focus te leggen op meer ernstige feiten.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat men voor relatief lichte feiten een maatregel van onbepaalde duur als de internering disproportioneel acht.

Cumulatieve voorwaarden waaraan moet worden voldaan vooraleer door de onderzoeks- en vonnisgerechten een internering kan worden opgelegd:

1°) het gaat om feiten die kunnen worden gekwalificeerd als een misdaad of wanbedrijf die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt;

2°) de dader lijdt op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis die zijn beoordelingsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast;

3°) het gevaar bestaat dat de dader, als gevolg van zijn geestesstoornis, eventueel in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw feiten zal plegen zoals vermeld in 1°;

4°) Enkel mogelijk na het uitvoeren van een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek (cfr. supra).

Buiten voor het Hof van Assisen zijn de politieke en drukpersmisdrijven uitgesloten, behoudens drukpersmisdrijven die door racisme en xenofobie zijn ingegeven.

Toelichting:

- Ook de seksuele integriteit valt onder de notie 'fysieke en psychische integriteit'.
- De toevoeging van de notie 'bedreiging' duidt erop dat internering ook mogelijk is zonder dat de fysieke of psychische integriteit van een derde effectief is aangetast (bv. brandstichting, bomaanslag, ... waarbij toevallig geen slachtoffers vielen).²²

- De internering voor vermogensmisdrijven en allerhande vormen van overlast is niet meer mogelijk, tenzij de feiten ook een aantasting of bedreiging van de fysieke of psychische integriteit meebrengen (bv. woninginbraken, ernstige vermogensmisdrijven waar van de zwakke toestand van de slachtoffers misbruik wordt gemaakt, ...).²³

De beoordeling hiervan komt toe aan de feitenrechter.

Ingevolge het advies van de Raad van State²⁴ werd aan de wet een bepaling toegevoegd die stelt dat het onderzoeksgerecht of het vonnisgerecht op gemotiveerde wijze moet beoordelen of het feit een aantasting van de fysieke of psychische integriteit heeft opgeleverd.

- De persoon moet lijden aan een geestesstoornis op het ogenblik van de beoordeling. De drie categorieën namelijk krankzinnigheid, ernstige staat van geestesstoornis en zwakzinnigheid worden opgeheven.

De geestesstoornis moet het oordeelvermogen van de dader of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantasten. Dit betekent geen volledige uitschakeling van dit vermogen.

- Er gevaar bestaat dat de dader ten gevolge van zijn geestesstoornis eventueel in samenhang met andere risicofactoren (bv. bijkomende alcohol of drugsproblematiek en/of met de afwezigheid van enig andere beschermende factor als sociale of familiale context) opnieuw misdrijven zal plegen die in aanmerking komen voor internering.

De huidige uit de rechtspraak voortvloeiende vereiste dat betrokkene op het ogenblik van het vonnis/arrest een gevaar vormt voor de samenleving, is nu in de wet ingeschreven. Nieuw is wel dat dit maatschappelijk gevaar betrekking heeft op het risico op hervat of recidive.

²² DOC 54 1590/001, p. 102

²³ DOC 54 1590/001, p. 102

²⁴ Advies Raad van State nr. 58.416/2/3 van 11 december 2015, p. 48, waarin opgemerkt wordt dat deze bepaling op gespannen voet staat met de rechtszekerheid en het legaliteitsbeginsel dat in strafzaken geldt gezien in de nieuwe wet de mogelijkheid van internering afhangt van een alleen in de memorie van toelichting omschreven mogelijk subjectief gevolg dat misdrijven bij het slachtoffer kunnen teweegbrengen.

Quid met feiten die NIET vallen onder het toepassingsgebied van de nieuwe interneringswet ?

Indien de feiten niet beantwoorden aan het hoger vermelde kan er niet geïnterneerd worden.

Hoewel algemeen wordt aangenomen dat ons strafrecht gebaseerd is op de vrije wil en verantwoordelijkheid, is het strafrechtelijk schuldbegrip niet uitdrukkelijk in het Strafwetboek geregeld.

In het Strafwetboek is enkel de schulduitsluitingsgrond voor ‘krankzinnigheid’ (artikel 71 Sw) bepaald.

Van cruciaal belang is het verschillende tijdstip van beoordeling van de ontoerekeningsvatbaar opgenomen in artikel 71 Strafwetboek (op het ogenblik van de feiten) en de internering (op het ogenblik van de uitspraak).

In antwoord op het advies van College van procureurs-generaal inzake de ‘straffeloosheid’ die zou kunnen ontstaan voor feiten die niet vallen onder het toepassingsgebied, werd artikel 71 Sw aangepast.²⁵

Artikel 71 Strafwetboek luidt thans als volgt:

“Er is geen misdrijf wanneer de beschuldigde of de beklaagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of controle over zijn daden heeft tenietgedaan, of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan.”

In de parlementaire voorbereidingen werd de volgende uitleg gegeven:

“ Niet iedere geestesgestoorde valt derhalve onder het toepassingsgebied van de schulduitsluitingsgrond van artikel 71, die enkel van toepassing is op volledig niet-toerekeningsvatbare daders.

Het gaat dus om een zeer beperkt toepassingsgebied, want volledige niet-toerekeningsvatbaar is uitzonderlijk.

Een persoon die dus niet volledig “krankzinnig” (geestesgestoord) is, wordt niet vrijgesproken op grond van artikel 71. Wanneer hij minder ernstige feiten heeft gepleegd kan de rechter bij niet-vrijspraak natuurlijk rekening houden met zijn toestand (verzachtende omstandigheden) en hem een straf met uitstel of een probatie geven (bv. behandeling). Het parket kan in bepaalde gevallen een collocatie of een pretoriaanse probatie opleggen.

...

Indien er geen volledige geestesstoornis kan worden ingeroepen, kan er steeds een straf worden opgelegd, ... in welk geval het aangewezen kan zijn beroep te doen op de mogelijkheden die de alternatieve bestraffing biedt. In dit verband worden ook de geuite bezwaren (met name dat de geestesgestoorde dader niet altijd zijn instemming kan geven) beantwoord. Het feit dat de dader geen instemming zou kunnen geven, belet niet dat men nog steeds een effectieve straf kan opleggen en dat hem tijdens het

²⁵ Amendement nr. 54, DOC 54 1590/004, Artikel 224 Potpourri III – artikel 87 wet van 5 mei 2014.

ondergaan van die straf de noodzakelijke zorg wordt verstrekt. De minister benadrukt dat de nodige financiële middelen zullen worden ingezet om dit recht op zorg ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

...

Ten aanzien van een persoon die (herhaaldelijk) lichte misdrijven pleegt of voor (minder ernstige) overlast zorgt, kan een burgerlijke gedwongen opname (collocatie) worden bevolen op grond van de wet van 26 mei 1990 betreffende de bescherming van de geesteszieke persoon. Dit kan wanneer de betrokkene een zeker gevaar betekent.

Ook via een zogenaamde pretoriaanse probatie kan het parket, eventueel in bemiddeling met de persoon, zijn omgeving en zijn arts, een psychiatrische oplossing zoeken.

Tenslotte blijft voor de schadeafwikkeling van vermogensmisdrijven – die toch vooral materiële en financiële schade veroorzaken – artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek steeds van toepassing.”²⁶

Schematisch kunnen de verschillende beslissingsmogelijkheden, rekening houdend met de wijzigingen aan artikel 71 Strafwetboek en de nieuwe bepalingen inzake de internering, als volgt in beeld worden gebracht:

²⁶ DOC 54 1590/006, p. 37-39.

1) FEITEN BUITEN TOEPASSINGSGBIED VAN DE INTERNERINGSWET		
OP HET OGENBLIK VAN DE FEITEN (art. 71 Sw)	OP HET OGENBLIK VAN DE BESLISSING	
	Niet geestesgestoord	Wel geestesgestoord ↖ Volledig ↗ of ▲ Gedeeltelijk
1° VOLLEDIG geestesgestoord → Toepassing van de schulduitsluitingsgrond (niet toerekeningsvatbaar) ↓ VRIJUIT	VRIJUIT	VRIJUIT
2° GEDEELTELIJK geestesgestoord <u>NIEUW!</u> → GEEN toepassing van de schulduitsluitingsgrond (wel toerekeningsvatbaar)	STRAF Eventueel alternatieve straffen	STRAF Eventueel alternatieve straffen (uitstel / probatie met psychiatrische behandeling) OF GEDWONGEN OPNAME (collocatie) PRETORIAANSE PROBATIE – BEMIDDELING IN STRAFZAKEN (m.o.o psychiatrische oplossing) BURGERLIJKE PROCEDURE (art. 1386 BW)
3° NIET geestesgestoord → Toerekeningsvatbaar	STRAF Eventueel alternatieve straffen	STRAF Idem supra

2) FEITEN BINNEN TOEPASSINGSGBIED VAN DE INTERNERINGSWET		
OP HET OGENBLIK VAN DE FEITEN (art. 71 Sw)	OP HET OGENBLIK VAN DE BESLISSING (ART. 9 INTERNERINGSWET)	
	Niet geestesgestoord	Wel geestesgestoord ↖ Volledig ▲ Gedeeltelijk
1° VOLLEDIG geestesgestoord → Toepassing van de schulduitsluitingsgrond (niet toerekeningsvatbaar)	VRIJUIT	INTERNERING
2° GEDEELTELIJK geestesgestoord → GEEN toepassing van de schulduitsluitingsgrond (wel toerekeningsvatbaar)	STRAF (ev. alternatieven)	INTERNERING
3° NIET geestesgestoord → Toerekeningsvatbaar	STRAF (ev. alternatieven)	INTERNERING

Het is dan ook belangrijk dat de aangestelde deskundige in zijn verslag specifiek de vraag beantwoordt of de betrokkene op het ogenblik van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn beoordelingsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan (volledig) dan wel enkel ernstig heeft aangetast.

Richtlijn

Gelet op het belang van bovenstaand onderscheid dient de vordering aan de deskundige als volgt geformuleerd:

1. Om een antwoord te formuleren op de vraag “Leed de betrokken persoon zowel op het ogenblik van de feiten als op het ogenblik van het deskundigenonderzoek aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast?”, gelieve de volgende vragen in het bijzonder te beantwoorden:
 - 1.1. Leed de betrokken persoon *op het ogenblik van de feiten* aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft *tenietgedaan*?
 - 1.2. Leed de betrokken persoon *op het ogenblik van de feiten* aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden *ernstig heeft aangetast*?
 - 1.3. Leed de betrokken persoon *op het ogenblik van het deskundigenonderzoek* aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft *tenietgedaan of ernstig heeft aangetast*?
2. Bestaat er mogelijk een oorzakelijk verband tussen de geestesstoornis en de feiten?
3. Wat is het gevaar dat betrokkene ten gevolge van de geestesstoornis, in voorkomend geval in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw misdrijven pleegt zoals bedoeld in artikel 9, §1, °1;
4. Hoe kan de betrokken persoon desgevallend worden behandeld, begeleid, verzorgd met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij;
5. Ingeval de tenlastelegging betrekking heeft op de in artikelen 371/1 tot 378 van het Strafwetboek bedoelde feiten of de in de artikelen 379 tot 387 van hetzelfde Wetboek bedoelde feiten indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, wat is de noodzaak om een gespecialiseerde begeleiding of behandeling op te leggen.

Deze formulering stemt overeen met het model van deskundigenverslag dat inmiddels in een multidisciplinaire werkgroep werd uitgewerkt en zal opgenomen zijn in een KB dat weldra zal worden gepubliceerd.

2.1.7. Onmiddellijke opsluiting (art. 10)

Naar analogie met de onmiddellijke aanhouding is voorzien dat in de beslissing tot internering de onmiddellijke opsluiting kan bevolen worden indien te vrezen valt dat betrokkene zich aan de uitvoering van de interneringsmaatregel zou trachten te onttrekken of een ernstig gevaar vormt voor de fysische of psychische integriteit van een derde of zichzelf.

De procedure is dezelfde: op vordering van het O.M., afzonderlijk debat onmiddellijk na de uitspraak, indien aanwezig horen van beklaagde en zijn raadsman, afzonderlijke motiveringsplicht. Tegen deze beslissingen kan geen verzet of hoger beroep worden ingesteld.

2.1.8. Psychiatrische afdeling van een gevangenis (art. 11) – vrijstelling al dan niet onder voorwaarden (art. 12)

De internering van personen die aangehouden zijn ingevolge de voorlopige hechtenis of jegens wie de onmiddellijke opsluiting werd bevolen, vindt voorlopig plaats in de psychiatrische afdeling van de gevangenis.

De onderzoeksgerechten of vonnisgerechten kunnen overeenkomstig art. 12 voor deze personen wel bij afzonderlijke gemotiveerde beschikking overgaan tot de invrijheidsstelling, al dan niet met voorwaarden. Tegen deze beschikking is geen verzet of hoger beroep mogelijk.

Deze bepaling laat bijvoorbeeld toe om een geïnterneerde persoon die een opnameattest kan voorleggen, zonder verwijl vrij te stellen in een psychiatrische voorziening in afwachting van een verschijning voor de KBM.

De toezichts- en controlemogelijkheden zijn ook van toepassing voor 'toekomstig' geïnterneerden.²⁷

2.1.9. Procedure voor onderzoeksgerechten (art. 13 en 14)

De procedure van internering voor de onderzoeksgerechten (raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling) inclusief het rechtsmiddel van hoger beroep, verloopt grotendeels identiek aan de bepalingen van art. 127 Sv. Verschillend is dat de inverdenkinggestelde verplicht moeten worden bijgestaan door een advocaat.

Wanneer de internering door de raadkamer of kamer van inbeschuldigingstelling wordt uitgesproken betreft dit een uitspraak ten gronde en zijn de nieuwe regels inzake het aantekenen van hoger beroep van toepassing (verklaring hoger beroep en verzoekschrift met grieven). Dienaangaande wordt verwezen naar COL 5/2016 inzake het hoger beroep in strafzaken (p.3-4).

²⁷ DOC 54 1590/006, p. 46-47 en p. 61-62.

2.1.10. Hof van Assisen (art. 15)

De internering kan ook door het Hof van Assisen bevolen worden na het stellen van bijkomende vragen. De redenen van internering moeten in het arrest worden vermeld. Wanneer het een politiek misdrijf of drukpersmisdrijf behelst kan de internering enkel bij unanimitéit van het Hof en de gezwoerenen worden opgelegd.

2.1.11. Kosten, teruggave en bijkomende veiligheidsmaatregelen/verbodsbepalingen (art. 16 – 17)

Ingeval de internering van een persoon wordt uitgesproken, wordt deze veroordeeld tot de kosten, in voorkomend geval tot teruggave en ook de bijzondere verbeurdverklaring wordt uitgesproken.

De geïnterneerde persoon die zedenfeiten heeft gepleegd t.a.v. een minderjarige of met zijn deelneming, kan door de onderzoeks- en vonnisgerechten als bijkomende veiligheidsmaatregel een viertal verbodsbepalingen worden opgelegd.

De vier verbodsbepalingen zijn analoog aan het bestaande artikel 382bis Sw, zoals uitgebreid met het ‘verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven of zich op te houden’ door de wet van 14 december 2012 tot verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en pedofilie binnen een gezagsrelatie.

Het gaat om facultatieve ontzettingen waarvan de duur gekoppeld is aan de duur van de internering en begint te lopen vanaf het onherroepelijk worden van de beslissing die de ontzetting uitspreekt. De kamer voor bescherming van de maatschappij staat in voor de concrete tenuitvoerlegging ervan en kan de uitvoering aanpassen in functie van de noodwendigheden van het uitgetekende zorgtraject.

2.2 Wat betreft de uitvoeringsfase (art. 19 – 75)

2.2.1. *Overheveling van CBM naar KBM – Afschaffing hoge CBM*

Over de uitvoering van de internering wordt niet langer beslist door de “Commissies tot Bescherming van de Maatschappij”(CBM) maar door een kamer binnen de strafuitvoeringsrechtbank, genaamd “Kamer ter Bescherming van de Maatschappij”(hierna afgekort KBM).

De hoge CBM wordt afgeschaft, met inachtneming van overgangsbepalingen (zie infra).

2.2.2. *De Kamer ter Bescherming van de Maatschappij (KBM)*

2.2.2.1. *Samenstelling (art. 76 en 78 van het Gerechtelijk Wetboek)*²⁸

Deze kamer bestaat uit een rechter-voorzitter, de rechter voor de bescherming van de maatschappij genoemd, die wordt bijgestaan door twee assessoren, onder wie één gespecialiseerd in sociale integratie en de andere in klinische psychologie.

Er is bewust geopteerd om geen psychiaters te laten zetelen in de KBM.²⁹

Behoudens voor de uitspraak mogen de KBM's zitting houden in elke rechtbank van eerste aanleg gevestigd in het rechtsgebied van het Hof van Beroep, in de penitentiaire inrichtingen, in de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij en in alle inrichtingen waar geïnterneerde personen verblijven.

2.2.2.2. *Bevoegdheid (art. 635 Gerechtelijk Wetboek)*³⁰

Bevoegd is de KBM van de strafuitvoeringsrechtbank die gevestigd is in het Hof van Beroep waar het onderzoeks- of vonnisgerecht de internering heeft bevolen, zich bevindt. Dit is dus een verschillende bevoegdheidsregeling dan die voor de veroordeelden.

Indien verschillende interneringen worden bevolen in verschillende rechtsgebieden, is de KBM bevoegd van de plaats waar de oudste actieve internering werd uitgesproken, in zoverre de geïnterneerde persoon nog niet definitief in vrijheid is gesteld.

Er bestaat wel de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen en mits een gemotiveerde beslissing om de bevoegdheid over te dragen aan een andere KBM.

²⁸ Artikel 23 PWW III waarbij artikel 78 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd werd

²⁹ DOC 54 1590/006 p. 44.

³⁰ Artikel 124 PPW III waarbij artikel 635 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd werd

2.2.2.3. Mogelijke beslissingen: uitvoeringsmodaliteiten van de internering en bijkomende voorwaarden (art. 19 – 28 en 36 – 37)

De KBM beslist over :

- de plaatsing en overplaatsing (art. 19) van de geïnterneerde,
- uitgaansvergunningen (art. 20),
- het verlof (art. 21) – periode van min. 1dag en max. 14 dagen,
- beperkte detentie (art. 23) – duur van max. 16 uur,
- elektronisch toezicht (art. 24),
- invrijheidstelling op proef (art. 25),
- vervroegde invrijheidstelling met het oog op het verwijderen van het grondgebied (art. 28).

Deze uitvoeringsmodaliteiten kunnen op elk ogenblik van de internering worden toegekend. Er is dus geen trapsgewijze toekenning van de vrijheden zoals bij veroordeelden.

Geïnterneerden zonder wettige verblijfstitel komen niet in aanmerking voor uitgaansvergunningen met het oog op reclassering³¹, verlof, beperkte detentie, elektronisch toezicht en invrijheidstelling op proef.³²

Dit zijn gelijkaardige beperkingen dan opgenomen voor de veroordeelden, opgenomen in de Potpourri II-wet.³³

Deze personen kunnen alleen in vrijheid worden gesteld met het oog op verwijdering van het grondgebied.

Na een proeftijd van zes jaar zijn ze geacht van rechtswege definitief vrijgesteld te zijn.³⁴

De geïnterneerde persoon is bij de toekenning van uitvoeringsmodaliteiten onderworpen aan een aantal algemene voorwaarden (art. 36), namelijk:

- Geen strafbare feiten plegen;
- Behalve voor de uitgaansvergunning en de beperkte detentie een vaste verblijfplaats hebben en bij wijziging ervan, zijn nieuwe verblijfplaats onmiddellijk meedelen aan het O.M. en in voortkomend geval de justitieassistent die met de begeleiding is gelast;
- Gevolg geven aan de oproepingen;
- Bij voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering, de verplichting om het grondgebied effectief te verlaten en het verbod om binnen een bepaalde proeftijd terug te komen in België, tenzij de geïnterneerde in orde is met het verblijfsrecht en KBM hem voorafgaandelijk dat zou toelaten.

Eventueel kunnen geïndividualiseerde voorwaarden worden opgelegd in het kader van het zorgtraject, of in het belang van het slachtoffer of om tegemoet te komen aan de tegenaanwijzingen.

2.2.3. De algemene procedure

³¹ Nieuw artikel 22/1 nieuwe interneringswet

³² Nieuw artikel 27 nieuwe interneringswet

³³ De wet van 5 februari 2016 (Potpourri II-wet) waarbij een nieuw art. 20 en 25/2 werd ingevoegd in de wet van 17 mei 2006 – zie memo 29

³⁴ Artikel 42, § 2 nieuwe interneringswet.

Hoewel de uitgewerkte procedureregels in grote mate de stempel dragen van de procedures voor de strafuitvoeringsrechtbanken zoals die voor de veroordeelden zijn geconcipieerd, werd omwille van de specialiteit van de uitvoering van de internering op diverse punten beslist om deze anders te organiseren en een grotere flexibiliteit in te bouwen.

De geïnterneerde persoon dient steeds verplicht bijgestaan of vertegenwoordigd te worden door een advocaat (art. 81).

2.2.3.1. De eerste zitting (art. 29 – 30)

- De nieuwe wet heeft een belangrijke wijziging aangebracht voor de diensten van het O.M. gezien het zwaartepunt van de verwerking van de gegevens, de samenstelling van dossiers verschuift van de secretariaten van de CBM's, die in naam van de voorzitter ambtshalve optreden, naar het O.M, dat alle rapportages ontvangt en de dossiers van de KBM moet aanvullen met alle nuttige gegevens.

De potpourri V- wet heeft bovendien verschillende wijzigingen aangebracht³⁵ aan de bepalingen inzake de voorbereiding van het dossier met het oog op de eerste zitting van de KBM. Deze specificeringen werden op verzoek van de Gemeenschappen en het Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen opgenomen in de wet, teneinde in de wet vast te leggen wie welke informatie op welk moment moet overmaken opdat elke actor over de nodige informatie zou beschikken om zijn wettelijke opdrachten te kunnen uitvoeren op een kwaliteitsvolle wijze.

De wetgever is hierin vrij ver gegaan door onder meer ook te bepalen welke dienst binnen het O.M. dient in te staan voor bepaalde taken.

→ Het O.M. bij het gerecht dat de internering heeft uitgesproken

dient volgende maatregelen te nemen:

1) Het zo snel mogelijk en in elk geval binnen de maand die volgt op het in kracht van gewijsde treden van de beslissing vatten van de bevoegde dienst van de gemeenschappen d.w.z. het justitiehuis – dienst slachtofferonthaal teneinde de gekende slachtoffers te contacteren. Die laatsten dienen in de vatting te worden aangeduid.³⁶

³⁶ Artikel 29, § 1, derde lid interneringswet

In het KB van 26 september 2016 (B.S. 28 september 2016) worden nadere bepalingen genomen inzake de vatting door het O.M. dat vergezeld moet zijn van een inlichtingsdossier dat volgende gegevens moet bevatten:

- een lijst met de identificatie- en contactgegevens van de gekende slachtoffers met in voorkomend geval de vermelding tot welke categorie deze slachtoffers behoren (categorieën zoals bedoeld in artikel 3, 9°, a) en b) – zie supra punt 2.1.3)
- een afschrift van de vonnissen/arresten (d.w.z. de beslissing tot internering)
- een uittreksel uit het strafregister, dat de gegevens omvat die nodig zijn opdat het slachtoffer zijn rechten zou kunnen uitoefenen³⁷ (d.w.z. een volledig uittreksel)
- de vermelding van de bevoegde KBM

In voorkomend geval:

- een afschrift van de geactualiseerde opsluitingsfiche, dat de gegevens omvat die nodig zijn opdat het slachtoffer zijn rechten zou kunnen uitoefenen
- de eventueel reeds genomen beslissingen door de KBM, de rechter voor bescherming van de maatschappij of het Hof van Cassatie.

De bevoegde dienst van de gemeenschappen, (d.w.z. de dienst slachtofferonthaal van het justitiehuis) bezorgt de opgestelde slachtofferfiche(s) aan het O.M. bij de SURB (KBM). Het hoger vermeld KB bevat ook nadere regels voor de justitieassistenten en bepaalt dat de griffie de informatie uit de slachtofferfiches dient te registreren in het SURB-informaticasysteem en de wijze van voeging aan het dossier en bepalingen inzake de slachtofferverklaring (model vastgelegd MB 27/09/2016 (BS, 30 september 2016)).

2) Indien de geïnterneerde persoon in vrijheid is vat hetzelfde O.M.³⁸ zo snel mogelijk en in ieder geval binnen de maand die volgt op het in kracht van gewijsde treden van de beslissing de bevoegde diensten van de Gemeenschappen d.w.z. het justitiehuis, met het oog op het opstellen van een beknopt voorlichtingsverslag of een maatschappelijke enquête.

3) Het dossier zo snel mogelijk overmaken en in ieder geval binnen de maand die volgt op het in kracht van gewijsde treden van de beslissing via het snelste schriftelijke communicatiemiddel aan de volgende diensten:

- indien de geïnterneerde persoon niet in vrijheid is – aan de directeur of verantwoordelijke van de zorg van de inrichting waar die gedetineerd of geplaatst werd –
- indien de geïnterneerde persoon in vrijheid is - aan het justitiehuis belast met het beknopt voorlichtingsrapport of maatschappelijke enquête.

³⁷ Deze laatste zinsnede werd toegevoegd ingevolge een opmerking van de Raad van State, die meende dat het aangewezen was dat de finaliteit van de communicatie werd gerechtvaardigd. Er bestaat echter geen specifiek uittreksel in dit opzicht zodat een volledig uittreksel dient meegegeeld.

³⁸ Gezien conform artikel 295 PPW V het derde lid van paragraaf wordt aangevuld, doelt men op het O.M. bij het gerecht dat het in kracht van gewijsde getreden vonnis of arrest heeft uitgesproken.

Dit dossier moet minstens bestaan uit de volgende stukken:

- het afschrift van het vonnis of arrest tot internering;
- de uiteenzetting van de feiten (in de praktijk is het niet nodig om een apart document te voegen indien de feiten worden uitgezet in het vonnis of het arrest dat de internering beveelt)
- de verslagen van het deskundigenonderzoek
- het uittreksel uit het strafregister.³⁹

Teneinde het O.M. bij de SURB in de mogelijkheid te stellen om het volledige dossier over te maken aan de KBM (cfr. infra) dienen bijkomend de volgende richtlijnen nageleefd:

4) Een afschrift van de vattingen van de justitiehuisen bedoeld onder de punten 1 en 2 hierboven en van de dossiers meegedeeld in de toepassing van de punten 1 en 3 hierboven dienen overgemaakt aan het O.M. bij de SURB.

5) Tenslotte dient zo snel mogelijk en ten laatste één week voor het verstrijken van de termijn van twee maanden die volgt op het in kracht van gewijsde treden van de beslissing, de volgende documenten overgemaakt te worden aan het O.M. bij de SURB:

- twee afschriften van de beslissing die de internering beveelt, elk met het bewijs dat de beslissing in kracht van gewijsde is getreden
- een afschrift van het aanvankelijk proces-verbaal.

Alle mededelingen hierboven aangehaald dienen indien mogelijk per elektronische weg verstuurd te worden, door middel van gescande documenten.

Er dienen echter papieren versies (2 exemplaren) van de documenten bedoeld onder de nummers 3, 4 en 5 aan het O.M. bij de SURB te worden overgemaakt gezien de KBM een papieren versie eist om het officiële dossier samen te stellen.

→ Het O.M. bij de SURB ⁴⁰

staat in voor de volgende taken:

1) Het moet binnen de twee maanden nadat de beslissing tot internering in kracht van gewijsde is gegaan de zaak aanhangig maken bij de KBM en dit zowel voor opgesloten als niet-opgesloten geïnterneerde personen. Dit geschiedt bij gewone brief, waarvan de griffier ontvangst meldt.

2) Hetzelfde O.M. staat in voor de samenstelling van het dossier, dat ten minste uit volgende stukken bestaat:

- vonnis of arrest tot internering;
- uiteenzetting van de feiten
- uittreksel uit het strafregister;
- de verslagen van het deskundigenonderzoek;
- slachtofferfiche(s) en slachtofferverklaringen.

³⁹ Artikel 295 PPW V waarbij artikel 29 van de interneringswet gewijzigd werd– amendement nr. 80

⁴⁰ Volgens artikel 3, 8° is het Openbaar Ministerie het Openbaar Ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank.

Het dossier wordt door het O.M. aangevuld met volgende stukken:

- Indien de geïnterneerde persoon verblijft in een inrichting van justitie⁴¹: het verslag van de directeur waaraan gevoegd het verslag van de psychosociale dienst van de gevangenis;
- Indien de geïnterneerde persoon in een andere inrichting is geplaatst⁴²: het verslag van de verantwoordelijke voor de zorg;
- Indien de geïnterneerde persoon in vrijheid is: het beknopt voorlichtingsrapport of de maatschappelijke enquête van de bevoegde dienst van de gemeenschappen;
- Het eigen schriftelijk advies van O.M. inzake de uitvoering van de internering.

Ook de directeur of verantwoordelijke van de zorg kan rechtstreeks aan de justitiehuisen een beknopt voorlichtingsrapport of maatschappelijke enquête vragen, doch beperkt tot het verkrijgen van noodzakelijke informatie over het onthaalmilieu waarin de uitvoeringsmodaliteit zal worden uitgevoerd.

In dit geval moet de directeur of verantwoordelijke van de zorg het dossier overmaken, dat minstens bestaat uit de stukken overgemaakt door het O.M. (Cfr;. supra) aangevuld met het afschrift van de opsluitingsfiche.⁴³

- De geïnterneerde persoon, zijn advocaat en het slachtoffer worden per aangetekende brief in kennis gesteld – de directeur of verantwoordelijke van de zorg schriftelijk, van de dag, het uur en de plaats van de zitting.

Het dossier ligt gedurende tenminste 10 dagen voor de zitting ter inzage op de griffie.

Op verzoek kan de advocaat of de geïnterneerde persoon zelf afschrift van het dossier verkrijgen. Ten aanzien van deze laatste kan de rechter voor bescherming van de maatschappij op advies van een psychiater bij gemotiveerde beschikking inzake en afschrift (geheel of gedeeltelijk) weigeren om gezondheidsredenen.

- De eerste zitting KBM dient plaats te vinden uiterlijk drie maanden nadat het vonnis/arrest in kracht van gewijsde is gegaan en vindt plaats achter gesloten deuren. De zitting kan maar éénmaal worden uitgesteld naar een latere datum maximum twee maanden later.

De geïnterneerde persoon (die verschijnt in persoon tenzij dit voor hem bijzonder schadelijk zou zijn), zijn advocaat, het Openbaar Ministerie, de directeur of verantwoordelijke voor de zorg worden gehoord.

Op zijn verzoek kan het slachtoffer worden gehoord over de bijzondere voorwaarden die in zijn belang moeten worden opgelegd. Het slachtoffer is op de zitting enkel aanwezig voor de tijd die nodig is om deze voorwaarden te onderzoeken, waaromtrent het Openbaar Ministerie en directeur of verantwoordelijke van de zorg toelichting verschaffen. De KBM kan beslissen eveneens andere personen te horen.

Op de eerste zitting kan de KBM beslissen tot (art. 34):

- Tot plaatsing (plaatsing is enkel mogelijk in inrichtingen en dus niet in de psychiatrische afdeling van de gevangenis);
- Tot plaatsing gecombineerd met toekenning van een uitvoeringsmodaliteit zoals uitgangsvergunning of verlof;
- Beperkte detentie of elektronisch toezicht ⁴⁴;

⁴¹ Inrichting bedoeld in artikel 3, 4°, a) en b).

⁴² Inrichting bedoeld in artikel 3, 4°, c) en d).

⁴³ Art. 295 PPW V waarbij artikel 29 van de interneringswet gewijzigd werd

- Invrijheidstelling op proef (in een residentiële⁴⁵ of ambulante zorgcircuit) voor een termijn van 3 jaar, telkens hernieuwbaar met maximum 2 jaar;
- Een vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering;
- Eventueel gekoppeld aan geïndividualiseerde voorwaarden;
- Eventuele beslissing over opheffing, wijziging of nadere omschrijving van de veiligheidsmaatregelen opgelegd door de bodemrechter.

Indien de KBM beslist tot plaatsing, bepaalt zij in haar vonnis een nieuwe datum van advies door de directeur of verantwoordelijke van de zorg, die niet langer mag zijn dan één jaar te rekenen van de datum van het vonnis. Deze nieuwe regeling verhindert een “vergeetputsituatie” die zich thans kan voordoen omdat niemand het initiatief neemt.

Het vonnis of de beschikking van de KBM wordt binnen de werkdag per aangetekende brief ter kennis gebracht aan de geïnterneerde persoon en zijn advocaat en schriftelijk ter kennis gebracht aan het O.M., de directeur/verantwoordelijke voor de zorg (indien de geïnterneerde in hun inrichting verblijft) en aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen (indien de geïnterneerde in vrijheid is). Ook het slachtoffer wordt via het snelst mogelijke communicatiemiddel op de hoogte gebracht van het vonnis en van de voorwaarden in zijn belang opgelegd.

Het O.M. staat in voor de mededeling van beslissingen tot toekenning van bepaalde modaliteiten⁴⁶ aan de overheden en instanties die bij de uitvoering van de beslissing betrokken zijn (art 44§2), zijnde:

- 1° de korpchef van de lokale politie waar de geïnterneerde persoon zich zal vestigen;
- 2° de nationale gegevensbank
- 3° in voorkomend geval de bevoegde dienst van de gemeenschappen van het gerechtelijk arrondissement waarin de geïnterneerde persoon zijn verblijfplaats heeft (directeur justitiehuis)
- 4° de bevoegde dienst van de gemeenschappen ingeval van een beslissing tot toekenning van elektronisch toezicht.

Indien de diensten onder de nummers 3° en 4° nog niet zijn tussengekomen, dient de griffier de stukken van het dossier (bepaald in artikel 44, § 3) over te maken aan deze diensten.⁴⁷

2.2.3.2. Wijziging van de beslissing (art.46)

Indien zich, nadat de beslissing tot toekenning van een uitvoeringsmodaliteit is genomen doch voor de uitvoering ervan, een situatie voordoet die onverenigbaar is met de modaliteit zelf of met de bepaalde voorwaarden, kan de KBM ambtshalve of op

⁴⁴ KB van 28 september 2017 tot uitvoering van artikel 41, § 1, tweede lid van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering teneinde de concrete invulling van het programma van de beperkte detentie en het elektronisch toezicht te bepalen, B.S., 4 oktober 2017.

⁴⁵ Ingeval de invrijheidsstelling op proef wordt toegekend onder de voorwaarde te verblijven in een residentiële inrichting worden alle beslissingen om de inrichting te verlaten genomen door de verantwoordelijke van deze inrichting (art.42, §3)

⁴⁶ Artikel 44 § 2 : vonnis tot toekenning van een of meer in de artikelen 20 (uitgangsvergunning), 21 (verlof), 23 (beperkte detentie), 24 (elektronisch toezicht), 25 (invrijheidstelling op proef) en 28 (invrijheidstelling met oog op verwijdering uit grondgebied) bedoelde modaliteiten.

⁴⁷ Artikel 296 PPW V waarbij artikel 44 van de interneringswet gewijzigd werd

vordering van het O.M. een wijziging van de beslissing nemen, met inbegrip van een intrekking.

2.2.3.3. Verder beheer van de internering bij plaatsing (art. 47 – 52)

Op het tijdstip bepaald door de KBM overeenkomst artikel 43⁴⁸ bezorgt de directeur of verantwoordelijke van de zorg een nieuw advies aan de griffier. De wet voorziet expliciet dat hij de geïnterneerde persoon moet hebben gehoord en bevat garanties inzake de samenstelling van het advies, o.m. een geactualiseerd multidisciplinair psychosociaal-psychiatrisch verslag en met redenen omkleed voorstel tot toekenning of afwijzing.⁴⁹

Een afschrift van het advies wordt meegedeeld aan het O.M., de geïnterneerde persoon en zijn advocaat.

In dat geval staat de griffie van de KBM in voor aanvulling van het dossier met de relevante stukken.⁵⁰

Het O.M. dient binnen de maand na ontvangst van het advies van de directeur/verantwoordelijke van de zorg een met redenen omkleed advies op te stellen en over te zenden aan de griffie, met afschrift aan de directeur/verantwoordelijke voor de zorg.

De griffier staat in voor de overmaking van het advies van het O.M. aan de advocaat en eventueel aan de geïnterneerde persoon.⁵¹

De zaak moet voorkomen op de zitting uiterlijk twee maanden na ontvangst van het advies van de directeur/verantwoordelijke van de zorg.

Indien het Openbaar Ministerie zijn advies niet tijdig heeft overgemaakt, moet zij dit advies schriftelijk uitbrengen voor of tijdens de zitting.⁵²

De procedure verloopt in dit geval tegensprekelijk.

2.2.3.4. Verder beheer van de internering bij dringende gevallen (art. 53 – 54)

In dringende gevallen kan respectievelijk de voorzitter en de voltallige kamer gevat worden, waarbij een schriftelijke procedure wordt voorzien. De procedure verloopt zonder oproeping van de partijen noch met een debat op tegenspraak.

Deze organisatie van de procedure laat toe om in te spelen op de soms snel wijzigende noden van geïnterneerden en dit op een meer efficiënte en relationele wijze te organiseren met waarborgen om misbruik van de procedure te voorkomen.

Het schriftelijk verzoek tot het nemen van dergelijke beslissingen kan worden ingediend door het Openbaar Ministerie.⁵³ Ook de directeur/verantwoordelijke voor de zorg, de geïnterneerde EN zijn advocaat kunnen daartoe een verzoek indienen. De verplichte

⁴⁸ Artikel 43 bepaalt dat bij plaatsing de directeur of verantwoordelijke van de zorg uiterlijk binnen het jaar te rekenen van de datum van het vonnis een nieuw advies moet uitbrengen.

⁴⁹ Artikel 47, § 3 nieuwe interneringswet.

⁵⁰ Artikel 48.

⁵¹ Artikel 49.

⁵² Artikel 50, § 2.

⁵³ Artikel 53, § 2 en artikel 54, § 2. nieuwe interneringswet

tussenkoms van een advocaat werd ingevoerd om te vermijden dat een carrousel van verzoeken zou worden ingediend door de geïnterneerde.

De beschikkingen dienen uitgesproken binnen de vijf werkdagen. Indien bijkomende inlichtingen noodzakelijk zijn kan de termijn verlengd worden tot 7 werkdagen.

Deze beschikkingen worden door de griffier via het snelst mogelijke schriftelijke communicatiemiddel ter kennis gebracht aan het Openbaar Ministerie binnen de vierentwintig uur na de beschikking.

- De rechter voor de bescherming van de maatschappij (voorzitter van KBM) kan in geval van spoedeisendheid alleen bij kabinetsbeslissing beslissen over bepaalde uitgaansvergunningen⁵⁴, beslissing waartegen geen rechtsmiddel openstaat.
- Over de andere uitvoeringsmodaliteiten⁵⁵ bij hoogdringendheid wordt beslist door de voltallige kamer. Tegen deze beschikking kan wel verzet aangetekend worden door het O.M./de geïnterneerde persoon en zijn advocaat bij verklaring ter griffie van de strafuitvoeringsrechtbank⁵⁶ binnen de 5 werkdagen na kennisgeving, dat opschortende werking heeft tenzij de onmiddellijke tenuitvoerlegging werd bevolen.

2.2.4. Controle en opvolging (art. 57) – aanpassing voorwaarden (art. 58) – de herroeping/schorsing of herziening (art. 57 – 64)

- Het O.M. is belast met de controle van de geïnterneerde persoon aan wie een uitvoeringsmodaliteit is toegekend (art. 57, § 1)

Het O.M. ontvangt afschrift van alle verslagen van de instanties betrokken bij de uitvoering van de internering (art. 57, § 2, 3 en 4).

Daarnaast kan het O.M. ook zelf aan de justitieassistent of de dienst bevoegd voor het elektronisch toezicht een verslag vragen over het verloop van de modaliteiten van beperkte detentie, elektronisch toezicht of een invrijheidstelling op proef (art. 57, § 4).

- Naast de andere betrokken partijen kan ook het O.M. de procedure op gang brengen om de opgelegde voorwaarden te schorsen, nader te omschrijven of aan te passen aan de omstandigheden (betreft enkel de niet-substantiële wijziging van de voorwaarden, waarbij de voorwaarden niet mogen verscherpt noch bijkomende voorwaarden opgelegd).

Indien het schriftelijk verzoek wordt ingediend door een andere partij heeft het O.M. zeven dagen na ontvangst van het afschrift toegezonden door de griffier de tijd om schriftelijke opmerkingen te formuleren.

De KBM kan de schriftelijke procedure toepassen maar ook een tegensprekelijke zitting organiseren.

De procedure wordt beschreven in artikel 58.

⁵⁴ Artikel 20, § 2, 1° en 2°

⁵⁵ Uitgaansvergunning artikel 20, § 2, 3° en de andere modaliteiten

⁵⁶ Artikel 299 PPW V waarbij artikel 54 van de interneringswet werd aangepast; amendement nr. 84

- Het O.M. kan de zaak bij de KBM aanhangig maken met het oog op:
- De herroeping van de toegekende modaliteit (art. 59-60):
 - herroeping is mogelijk in 8 gevallen (art. 59)⁵⁷
 - bij herroeping van de invrijheidstelling op proef of van het elektronisch toezicht kan de betrokkene niet opgesloten worden in de psychiatrische afdeling van een gevangenis (art. 3, 4°, a)
 - De schorsing (art. 61)
 - schorsing is mogelijk in de 8 gevallen van art. 59 (art. 61)
 - bij schorsing van de invrijheidstelling op proef of van het elektronisch toezicht kan de betrokkene in eender welke inrichting geplaatst worden, inclusief in de psychiatrische afdeling van een gevangenis, doch dit is van tijdelijke aard (ten hoogste 1 maand)
 - De herziening (art. 62)
 - bij een herziening van de modaliteit kunnen de opgelegde voorwaarden eventueel wel verscherpt of bijkomende voorwaarden opgelegd of een aan de situatie meer aangepaste modaliteit opgelegd.

De procedure verloopt tegensprekelijk en wordt beschreven in artikel 64.

2.2.5. Voorlopige aanhouding (art. 65)

Enkel in het geval dat de geïnterneerde persoon een ernstig gevaar vormt voor de fysieke en psychische integriteit van derden, kan de procureur des Konings van het arrondissement waar de geïnterneerde persoon zich bevindt of het O.M. bij de bevoegde KBM, de voorlopige aanhouding bevelen van een geïnterneerd persoon. De KBM en desgevallend het O.M. bij de KBM dient hiervan onmiddellijk in kennis gesteld.

Bij een voorlopige aanhouding kan de betrokkene niet enkel geplaatst worden in de psychiatrische afdeling van de gevangenis, maar vanaf 3 augustus 2017 ook in een door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij of in een forensisch psychiatrisch centrum (art. 3, a), b) en c)).

⁵⁷ 1° wanneer bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest wordt vastgesteld dat de geïnterneerde persoon tijdens het verloop van de hem toegekende modaliteit een misdaad of een wanbedrijf zoals bedoeld in artikel 9, § 1, 1°, heeft gepleegd;

2° wanneer de geïnterneerde persoon een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden of van zichzelf;

3° wanneer de opgelegde bijzondere voorwaarden niet worden nageleefd;

4° wanneer de geïnterneerde persoon geen gevolg geeft aan oproepingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, van het openbaar ministerie of, in voorkomend geval, van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen;

5° wanneer de geïnterneerde persoon zijn adreswijziging niet doorgeeft aan het openbaar ministerie en, in voorkomend geval, aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen die met de begeleiding is belast;

6° wanneer er op grond van een medisch verslag redenen zijn om aan te nemen dat de geestestoestand van de geïnterneerde persoon in die mate achteruitgegaan is dat de toegekende modaliteit niet langer aangewezen is;

7° wanneer de geïnterneerde persoon het programma van de concrete invulling van de beperkte detentie of het elektronisch toezicht zoals bepaald overeenkomstig artikel 41, niet naleeft;

8° wanneer de geïnterneerde persoon na de toekenning van een vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering nalaat of weigert om het grondgebied effectief te verlaten, niet meewerkt aan zijn verwijdering, niet meewerkt aan zijn identificatie met het oog op het bekomen van een reisdocument of terugkeert zonder de in artikel 36, 4°, vereiste toestemming van de kamer voor de bescherming van de maatschappij.

Op deze wijze wordt aan het O.M. de mogelijkheid geboden om in elk dossier een afweging te maken wat betreft de bescherming van de maatschappij en de vereiste verderzetting van de zorg voor de patiënt.⁵⁸

Richtlijn

Het is aangewezen om eerst contact op te nemen met de FPC's Gent en Antwerpen⁵⁹ en de inrichting voor de bescherming van de maatschappij te Paifve alvorens dergelijke voorlopige aanhoudingen te bevelen gezien deze instanties werken met een maximumcapaciteit, teneinde u er op deze manier van te vergewissen dat een adequate uitvoering kan gegarandeerd worden.

De KBM dient binnen de 7 werkdagen na de opsluiting over de schorsing van de toegekende modaliteit te beslissen, welke beslissing geldt voor de duur van één maand (cfr. supra).

2.2.6. De definitieve invrijheidstelling (art. 66 – 75)

Voor de definitieve invrijheidstelling is vereist dat de geïnterneerde persoon een proeftermijn van drie jaar, eventueel verlengbaar met telkens maximum twee jaar, heeft ondergaan en zijn geestestoestand voldoende gestabiliseerd is zodat redelijkerwijze niet te vrezen valt dat hij (al dan niet tengevolge van zijn geestesstoornis, eventueel in samenhang met andere risicofactoren) opnieuw misdrijven zal plegen die in aanmerking komen voor internering. Het plegen van deze misdrijven hoeft dus niet noodzakelijk het gevolg te zijn van een geestesstoornis waardoor de betrokken persoon is getroffen.⁶⁰

Drie maanden voor het einde van de proeftijd dient het justitiehuis een eindverslag op te stellen, dat in kopie wordt meegedeeld aan het O.M.

Het O.M. dient twee maanden voor het einde van de proeftijd een gemotiveerd advies op te stellen en toe te zenden aan de griffie en een kopie mee te delen aan de geïnterneerde persoon en zijn advocaat.

Eventueel kan een nieuw forensisch psychiatrisch onderzoek gevorderd worden door het O.M.

Een maand voor het einde van de proeftermijn beslist de KBM over de definitieve invrijheidsstelling, tenzij beslist wordt tot uitvoering van een nieuw forensisch psychiatrisch onderzoek, in welk geval de proeftermijn van rechtswege verlengd wordt met 4 maanden.

De procedure verloopt tegensprekelijk en wordt beschreven in artikel 67-71.

De toekenning van de definitieve invrijheidstelling maakt een einde aan de internering. Indien de definitieve invrijheidstelling niet wordt toegekend, wordt de invrijheidstelling op proef, onder de dezelfde voorwaarden of met aangepaste voorwaarden zonder dat

⁵⁸ Amendement nr. 105, DOC 54 2259/007, p.9.

⁵⁹ Franstalige geïnterneerden die de Nederlandse taal voldoende machtig zijn, kunnen ook opgenomen worden in de FPC van Gent en Antwerpen. De FPC's van Gent en Antwerpen zullen een buffercapaciteit voorzien voor de voorlopige aangehoudenenen: voor FPC Gent kan dit gerealiseerd worden vanaf 1 januari 2018, voor FPC Antwerpen vanaf 1 april 2018.

⁶⁰ DOC 54 1590/006, p. 47.

deze mogen verscherpt worden of bijkomende voorwaarden opgelegd, verlengd met een telkens hernieuwbare termijn van maximaal twee jaar.

2.2.7. Gelijktijdige tenuitvoerlegging van een internering en een veroordeling tot een vrijheidsstraf (art. 76 – 77)

Op personen met een dubbel statuut die zowel een vrijheidsstraf als een internering ondergaan, zijn de bepalingen inzake internering van toepassing. Het is immers van belang dat ook deze personen de zorg krijgen die ze nodig hebben.

Hij kan geplaatst worden in een inrichting vermeld onder artikel 3, 4°, b) en c) en van zodra de toelaatbaarheidsvoorwaarden voor de voorwaardelijke invrijheidstelling zijn bereikt ook in een inrichting vermeld onder artikel 3, 4°, d).

De plaatsing in een inrichting a), b), c) of d) wordt gelijkgesteld met detentie.⁶¹

2.2.8. Internering van veroordeelden (art. 77/1 – 77/9)

Voor de veroordeelde die tijdens de uitvoering van zijn detentie een pathologie vertoont, werd een volledige nieuwe procedure uitgetekend.

De KBM is bevoegd om een eventuele internering van een veroordeelde uit te spreken. Deze procedure kan opgestart worden op verzoek van de directeur die een advies tot internering opstelt en een dossier dient samen te stellen, waarin o.m. het verslag van psychiater van de gevangenis is opgenomen.

Vooraleer te beslissen dient de KBM een extern onderzoek bij een externe forensische psychiater te bevelen.

Binnen de maand na ontvangst van het verslag van deze deskundige dient het O.M. een gemotiveerd advies op te stellen.

Indien dit advies laattijdig wordt opgesteld, brengt het O.M. zijn advies mondeling uit op zitting.

De procedure voor de KBM verloopt tegensprekelijk en wordt beschreven in de artikelen 77/1 tot 77/5.

Tegen het vonnis van de KBM kan door de veroordeelde en door het Openbaar Ministerie hoger beroep worden ingesteld bij de correctionele kamer van het Hof van Beroep. Voor het O.M. geldt een termijn van 15 dagen die loopt vanaf de dag van het vonnis.

De procedure in hoger beroep verloopt tegensprekelijk en de veroordeelde dient persoonlijk te verschijnen. De procedure is beschreven in artikel 77/6- 77/7.

De betrokkene kan geplaatst worden in dezelfde inrichtingen en tijdsvoorwaarden als de personen met een dubbel statuut (cfr. vorig punt).

Ook hier wordt de duur van de plaatsing in een inrichting a), b), c) of d) gelijkgesteld met detentie.

Er is ook een procedure uitgetekend voor het geval de geestestoestand van de geïnterneerde persoon voldoende gestabiliseerd is voor het bereiken van de tijdsvoorwaarden voor de invrijheidstelling op proef (art. 77/9).

⁶¹ Artikel 305 PPW V waarbij artikel 76 van de interneringswet werd gewijzigd– amendement nr. 86

Ook hier dient het O.M. een gemotiveerd advies uit te brengen, doch indien dit niet tijdig is uitgebracht dient een schriftelijk advies neergelegd ter griffie.

Als de internering wordt opgeheven, ondergaat de veroordeelde verder zijn gewone straffen, tenzij die ondertussen verstreken zijn.

Indien de geestestoestand niet voldoende verbeterd is op het ogenblik van het verstrijken van de straffen, blijft de wet op internering verder van toepassing.

2.3 CASSATIE (art. 78 – 80)

Tegen de beslissingen van de KBM staat geen hoger beroep⁶² maar enkel cassatieberoep open voor het O.M., de advocaat van de geïnterneerde persoon en desgevallend de veroordeelde.

De Hoge Commissie voor de Bescherming van de Maatschappij wordt opgeheven en er is geen andere beroepsinstantie ingericht.

In artikel 78 worden de beslissingen van de KBM opgesomd waartegen cassatieberoep kan worden ingesteld.

Tegen bepaalde beslissingen staat geen cassatieberoep open.

De beslissing van de correctionele kamer van het Hof van Beroep inzake de internering van een veroordeelde is ook vatbaar voor cassatieberoep.⁶³

De cassatietermijn is gesteld op 5 dagen te rekenen van de uitspraak van het vonnis, hetgeen dezelfde termijn is als bepaald in de wet op de externe rechtspositie.^{64,65}

De procedure wordt beschreven in artikel 79.

2.4. DIVERSE BEPALINGEN: BIJSTAND ADVOCAAT (art. 81)

De rechtscolleges kunnen over verzoeken tot internering slechts beslissen indien de betrokkene bijgestaan of vertegenwoordigd wordt door een advocaat.

Hetzelfde geldt voor de KBM's en het Hof van Cassatie.

Heeft de betrokkene geen advocaat gekozen, dan wijst de voorzitter er ambtshalve een voor hem aan.⁶⁶

2.5. OVERGANGSBEPALINGEN (art. 134 – 135)

De wet is in principe van toepassing op alle lopende zaken (art. 134).

De gerechten kunnen in lopende zaken interneringen bevelen op grond van voor de inwerkingtreding van de wet uitgevoerde deskundigenonderzoeken, tenzij uit het

⁶² De redenen waarom geen hoger beroep werd voorzien zijn opgesomd in de parlementaire voorbereidingen, DOC 54 1590/006, p. 42-43.

⁶³ Artikel 309 PPW V waarbij artikel 78 van de interneringswet werd aangepast

⁶⁴ Artikel 97 van de wet van 17 mei 2006, zoals gewijzigd door de potpourriwet II – zie memo 29

⁶⁵ Artikel 310 PPW V waarbij artikel 79 van de interneringswet gewijzigd werd – amendement nr. 89

⁶⁶ Artikel 311 PPW V – amendement nr. 90

voordien uitgevoerde deskundigenonderzoek de criteria zoals bepaald in art. 9 onvoldoende kunnen worden afgeleid (art. 5§4).

Overgang CBM's en KBM's

Alle dossiers van de CBM's worden ambtshalve en zonder kosten op de algemene rol van de bevoegde KBM's ingeschreven (art. 135§1).

De dossiers worden ook materieel aan de griffie van de KBM overgezonden (art. 135, §8).

De KBM neemt binnen een termijn van één jaar (vanaf de inwerkingtreding van de wet) een beslissing over de dossiers van de geïnterneerde personen die reeds meer dan drie jaar vrij op proef zijn, overeenkomstig de procedure bepaald van de definitieve vrijstelling (art. 135§2).

Er zijn overgangsmaatregelen voor geïnterneerde veroordeelden (art. 135, § 3) en personen met een dubbel statuut (nieuw artikel 135, § 3/1).

Voor alle geïnterneerden die geplaatst zijn dient een advies opgesteld ten vroegste vier maanden en ten laatste zes maanden na de inwerkingtreding van de nieuwe wet door de directeur of de verantwoordelijke van de zorg. Indien geen advies is uitgebracht binnen de zes maanden, vat het O.M. het KBM (art. 135,§4).

Aangaande de vraag wat diende te gebeuren met de dossiers van geïnterneerde personen voor feiten die vallen buiten het toepassingsgebied van de nieuwe interneringswet, stelde de minister van Justitie:

“De bepalingen tot wijziging van het toepassingsgebied van de interneringswet kunnen juridisch niet gekwalificeerd worden als een strafwet. Dat wil zeggen dat het beginsel van de retroactieve werking van de mildere strafwet ook niet wordt toegepast en dat er in beginsel geen gevolgen zijn voor de beslissingen met betrekking tot geestesgestoorde personen die feiten hebben gepleegd die onder de huidige wetgeving wel aanleiding konden geven tot een internering, maar niet meer volgens de vernieuwde interneringswet. Wel moeten deze beslissingen met de nodige mildheid worden herzien door de bevoegde KBM, krachtens het artikel 135 van de vernieuwde interneringswet.”⁶⁷

Geïnterneerde personen die geplaatst zijn in een inrichting die niet door de bevoegde overheid is erkend of waarmee geen overeenkomst betreffende plaatsing is afgesloten, kunnen er geplaatst blijven na de inwerkingtreding van de nieuwe wet, tenzij de KBM anders beslist (art. 135,§ 5).

De Hoge Commissie voor de Bescherming van de Maatschappij zal de bij haar hangende zaken verder moeten afhandelen (art. 135§6).

Alle personen die voor de inwerkingtreding van deze wet slachtoffer zijn van een misdrijf gepleegd door een geïnterneerde, kunnen een schriftelijk verzoek overeenkomstig artikel 4 richten aan de rechter voor de bescherming van de maatschappij, aan wie de CBM ambtshalve de slachtofferfiche moet overmaken indien deze aanwezig is (art. 135,§ 7).

⁶⁷ DOC 54 1590/006, p. 46.

De Koning zal regels uitvaardigen over de archieven van de CBM's en de aflevering van afschriften en uittreksels ervan (art. 135, §9).

2.6. **INWERKINGTREDING** (art. 136)

De nieuwe interneringswet is in werking getreden op 1 oktober 2016.

